

Sag, at stemme for det foreliggende Forslag. Jeg gør det uden Reservation eller Bagtanke og med det Ønske, at der maa komme noget godt ud deraf.

Finansministeren (Hørring): Den ærede Taler, der nu havde Ordet, opponerede stærkt imod mig, idet han tillagde mig den Opfattelse, at der ikke burde ydes Hjælp af Statskassen til at fjerne denne gamle Tiendebyrde, altsaa til Afløsning af Tienden. Noget saadant har jeg ikke udtalt og har fornuftigvis heller ikke kunnet udtale, thi jeg maa dog have Lov at minde om, at efter den nu bestaaende Lov om Afløsning af Tienden yder Staten Hjælp til dette Foretagende, og denne Lov har jeg været med til at gennemføre. Jeg har i Gerningen vist, at jeg meget vel kan være med til at yde Hjælp af Statskassen til en Afløsning af Tienden, men jeg har i mit Foredrag paavist, hvor stort et Tilskud Statskassen skulde yde efter det foreliggende Forslag, og medens Samfundet efter min Opfattelse har Interesse i at kunne faa Tienden afløst og kan omsætte denne Interesse i et Statstilskud, mener jeg ikke, at Interessen er saa stor, at den kan omsættes i et saa enormt Tilskud fra Statskassen, som det, hvorom der er Spørgsmaal i det foreliggende Forslag.

Wagner: Jeg agter at stemme mod Forslagets endelige Vedtagelse og finder det naturligt kort at begrunde denne min Afstemning. For det første skal jeg bemærke, at jeg finder det meget betænkeligt at lægge saa store Byrder paa Statskassen uden at give Anvisning paa, hvorledes man skal skaffe den tilsvarende Indtægter. Jeg har ganske vist hørt, at den ærede Ordfører lovede os, at det ikke skulde blive saa slemt, idet vi jo nemlig kunde se, at Toldindtægterne steg aarligt, og Udgiften vilde jo fordele paa en meget lang Aarrække, men der maa dog dertil bemærkes, at Toldindtægternes Stigning vel ikke er ganske sikker, der kan komme Tider, hvor de ville være synkende, hvilket i hvert Tilfælde vilde ske hvis Frihandelssystemet en Gang skulde blive gennemført nogenlunde konsekvent, hvad det ærede Medlems Parti ikke er uvilligt til — ville de foreløbig ganske vist nøjes med en mindre Nedgang af 6—7 Millioner i de nuværende Toldindtægter, om det end er deres principale Standpunkt at gaa ganske anderledes langt ned. Jeg kan derfor ikke se andet, end at denne Anvisning paa de stigende Toldindtægter er noget usikker. Sandt nok er det, at

man ved at nedsætte Tolden undertiden kan skaffe en forøget Toldindtægt, men hvis man helt lader Tolden falde bort paa en Vare, vil man næppe kunne paastaa, at man vilde kunne opnaa nogen forøget Indtægt, selv om Indførselen af vedkommende Vare steg i det uendelige.

Jeg kan dernæst ikke indrømme, at Tienden for Øjeblikket, i vor Tid, er nogen uretfærdig Byrde, og jeg kan i saa Henseende ganske henholde mig til de Betragtninger, som den højtærede Finansminister fremsatte ved første Behandling af dette Forslag. Jeg har ganske vist lige nu hørt et meget indgaaende og grundigt og skarp-sindigt Foredrag af det ærede Medlem for Stubbekøbing (N. J. Larsen), hvori han gjorde sig til Talsmand for den Anskuelse, at der virkelig vedblivende skete en Uret, men jeg forstaar ikke ganske de Analogier, han drog. Naar det ærede Medlem saaledes bemærkede, at man ogsaa kom til at berige Folk, naar man vedtog f. Eks. en saadan Lov som Loven om Anlæg af en Frihavn, og at man kom til at berige Folk, naar man anlagde Jærnbaner, saa synes jeg ikke, at Forholdene ere ganske de samme; thi i disse Tilfælde drejer det sig om at skaffe Samfundet et blivende Gode af økonomisk Betydning, men det kan der jo ikke godt være Tale om ved Tiendeafløsningen, det er klart, at den, der har faar et Gode, er kun den øjeblikkelige Yder af Tienden; allerede den Mand, som Dagen efter Afløsningen køber en Ejendom, vil selvfølgelig komme til at betale saa meget mere for den, som Værdien af Tiendeafløsningen repræsenterer. Jeg kan derfor ikke se andet, end at her fra et økonomisk Synspunkt kun kan være Tale om at skaffe den nuværende Besidder en Fordel og ikke andet. Selvfølgelig maa jeg indrømme, at fra et socialt Synspunkt kan der være noget vundet, for saa vidt det er blevet sagt og vistnok ogsaa er sandt, at Tienden nu en Gang er en Byrde, som føles som en Uretfærdighed, og som derfor giver Anledning til en Del Misstemning. Der kan altsaa, som den højtærede Finansminister for nylig bemærkede, være Tale om, at det er et Gode for Samfundet at komme af med denne Byrde, men det bliver ikke et Gode af økonomisk Natur. Jeg tror derfor, at naar der skal være Tale om Uretfærdighed, økonomisk set, er det snarere en Uretfærdighed at læsse Tiendebyrden fra Tiendeyderne, der have overtaget deres Ejendomme med denne Servitut, over paa dem, som ikke yde Tiende, hvad enten det